

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9 szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több

Perczel miniszter Nyitrán.

Tegyük hüvelybe a kardot; ne esőrtessük a fringiát, mikor a nemzet fenállásának ezred-éves évfordulóját üli. Akaszszuk szegre a fegyvert, mikor a jubiláris ünnepélyen Nyitrának jutott a szerencse, hogy a millenáris nagyszabásu emlékek közül az egyiket határában állították fel. Eljött sok előkelő ur, annyi, ahány a királynapok óta nem volt jelen. Eljött a föld népe is, ki a nemzet örömeiben való részvételtől, ki a jegyzők által ösztönözve, nógatva; és mégis volt valami nyomasztó, volt valami lankasztó ebben az ünnepélyben, minek alig tudunk kellő nevet adni.

A nép nem lelkesült, azt önök mindnyájan tudják, és ez a részvétlenség a hivatalos körök örömet is lelohasztotta. Látták, hogy a nép nem örül az ünnepnek, s ez az ő örömeikbe is ürömesepet vegyített. Rátok hivatkozom Nyitraváros polgárai, tegyetek tanúságot róla milyen fogadtatás volt az szombat este a vasutnál. De hát tegye kezét szívére a miniszter ur, és feleljen ő, vajjon megvan-e elégedve a fogadtatás lelkesedésével. Mondja meg, vajjon az a 100—150 ember, akit az állomás érkezési oldalára bebocsátottak, vajjon annak lelkesedése nem hasonlított-e egy kegyelmes ur szolgáinak nevetéséhez, mikor a kegyelmes ur rossz viccet mond, melyhez azonban a cselédségségnek minden áron nevetnie kell.

És mikor átment az állomás tulsó oldalára, hol tüzoltó-kordón mögött mintegy 7—800 kíváncsi állott mozdulatlanul némán. — Egy „éljen“ kevés, de vallja be excellenciás uram vajjon kapott-e csak egyet is azon a másfél-kilométernyi uton egész a városházáig? Igaz, Nyitraváros főutcáján is elég számos ember állott a járdán, de ugyanez a nép volt ott akkor is, mikor a parasztbanderisták sétáltatták lovaikat a kövezeten. Azokat a pusztá kíváncsiság vezette oda. Az a halotti esend, az a siri némaság melynek közepette bevonult Nyitrára, önmagára nézve excellenciás uram, nagyobb inzultus volt, mint a közápor Zsilinszky államtitkára Gyetván.

— Ezek a tótok nem tudnak lelkesedni, — mondá egy képviselő egyik nyitrai ismerőseinek.

Nem ám!

Csak láttatok volna, mikor ifj. Zichy János gróf tartotta bevonulását Nyitrára! Titeket hivlak fel tanubizonyásául, nyitrai liberális urak, hasonlítsatok össze Perczel miniszter fogadtatását Zichy gróféval. — Pedig ez itt nem hangsúlyozta, hogy ő a kormány kiküldöttje, nem mondotta, sokat jelentő nyomatékkal, hogy ő az államhatalom képviselője Nyitrán: a fiatal nemes gróf csaknem teljesen ismeretlen volt vidékünkön, hiszen éppen akkor mutatta be politikai szereplésének premier-jét.

Az a kitörő lelkesedés, az a meg-

ujuló, szünni nem akaró üdvívalgás, melylyel a nép tizezernyi tömege örömmámorában hőmpölygött az állomástól a püspökvárig, hogy bálványozott jelöltjét felkísérje; nem-e kiáltó ellentétben van azzal a lesujtó, megszégyenítő közönytlyel, melylyel aug. 30-án Magyarország belügyminiszterét fogadták? Megvagyunk győződve, hogy a kegyelmes ur pirult ezen „diadalmas szégyen“ alatt; és nem tudja megfejtetni még most sem ott Budavárban, hogy hiszen Pannonhalmán, Pusztaszeren, a Beszkeideken *szintén ugyanazon liberális kormány* képviselői voltak jelen; s a lelkesedésnek mégis megvolt bizonyos általános jellege.

Az okot ne keresse a tótságban. Nyitra vidékének tót része is ragaszkodik az ország egységéhez, az állam önállóságához, Nyitra vidékén pánszlávokat nem talál, a tót ajku nép szívesen tanul magyarul, s hő ohajtásunk, hogy minél előbb tudjon is. Mi az oka tehát hogy a magyar kormány iránti tiszteletben túltettek rajtunk még a beszkeidi rusznyákok is? — A belügyminiszter személye, ki eléggé rokonszenves szónok, az országos szabadelvű párt bünei, még mindig nem oldják meg a rejtélyt. Itt csak azok az alkotmányos gonosz-tettek vezetnek helyes nyomra, melyeket az országos liberális párt nyitramegyei fiókja külön követett el. Hogy a nép kedély hangulata ilyen lehűtőleg hat az érkező miniszterre, annak még más oka is van, mint a két

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

A Zobor ormán.

Soha ennyi ember a Zobor csúcsán! Bizony azóta sem, hogy az öreg Zobort felakasztották rajta. Mászor egy évszázad alatt sem küszört fel ennyi látogató a fellegövezte csúcra, mint aug. 30-án, a millenáris ünnepen. Ha igaz, hogy az akasztott ember lelke kóborol az akasztás színhelyén, úgy Zobor vajda szelleme szokatlan dolgokat láthatott a hegytetőn. Dismagyarba öltözött ember még aligha mászta meg a szürke ormot, mert a felmenet gálában valamivel nehezebb, mint pl. táncolni a parketten. Aki nem hiszi, kérdezze meg Tarnóczy Gusztávot, mikor a lovai megakadtak, és nem akadt egy ember sem, ki a hirhedt elnököt kocsiába vette volna. Még Sándor Géza se.

Szép nagy publikum volt ott az tagadhatlan, s Perczel dacára volt volna ott több is, ha az utakat el nem rontja az eső. De gyalog csak nagy önmegtágadással, kocsin meg csak nagy költséggel lehetett feljutni. S hozzá meg nem is volt elég kocsí. A fővárosi lapok ugyan ezer fogatról beszélnek, de Rédeky főkapitány tagadólág

rázza fejét. Hiszen ha neki ezer fogatja volt volna, mekkora publikumot szállít ő akkor a hegytetőre! Különösen az élite nyitrai hölgyközönség volt gyéren képviselve. Hiszen volt, volt; de hát mi az ahoz a virágfüzérhez képest, mely ott lent nyult végig a gerencséri ország uton, s irigykedve kacshintgatott a fellegekbe.

És az a tábori mise ott a hegytetőn! Mikor a diszszázad puskaropogása odavitte az oltárhoz a löpor füstjét, s a század kürtöse csaknem oda fujta a fülebe püspökünknek az imára szóló kommandót. Volt valami megragadó ezen gyülekezeten, s az érsekújvári és nyitrai egyesült dalárda szonorus, fenséges dalában. Tény, szebb volt, mint hittük volna, ha mindjárt az ur felmutatáskor az előtérben levő élite világi közönségből nem is térdelt le senki, az egy gróf Apponyi udvarnagyon és neje kivül. A barátságtalan szél mindjárt kezdetben eloltotta a gyertyákat, s nem is égtek egész az evangéliumig; míg nem Csippék doktorban megszólalt a rubricista, hogy égő gyertya nélkül nem szabad misézni. Aztán „véka alá rejtették a világosságot“, a vékát kalappal pótolván.

Szép rendben folyt le minden. Tolongás csak akkor kezdődött, mikor Craus István az érmekeket kezdte osztogatni. Minden kéz utána nyult, csaknem felemelte a tömeg. Szemrehányó

mosolylyal nyomott a markomba egyet, mintha azt akarta volna mondani: Nézze, nem vagyok én népszerű?

— És tény, az alispán soha életében nem volt ennyire popularis.

— Istenem, hogyan kapkodtak utána, még egy általam felette becsült és szeretett nagyságos ur is oly epedve nyomult előre; s annyira elszomorodott, mikor nem kapott semmit, hogy Craus Istvánnak is megesett volna rajta a szive. Ugy megsajnálta, hogy nyomban odaadtam volna neki az egyik érmemet, ha véletlenül — kettőt kaptam volna.

Ami azután történt, az már rendes nemzeti virtus. Az intelligens elem nagy részben leszállinkozott, a nép pedig ott maradt, s elázott az esőtől s akadt egy néhány ki mástól is. De katasztrófa nem volt, pedig úgy a sört, mint a virslit is ingyen osztogatták. Csak egy gerencséri Matyónak törték be kancsóval a fejét, miből némelyek azt következtetik, hogy a kancsó keményebb volt a gerencséri koponyánál. Igaz, valami érdekes is történt. Elloptak a Zobor tetején két hordó sört. A furfangos tolvaj megérdemelné, ha megkerül, hogy 20 kiló virslit adjanak neki.

X.

nyitrai választás. Itt vannak az erőszakos megsemmisített extrakiadásu megyebizottsági-tagválasztások, melyek dacára annak, hogy tíz hónap mult el azóta, még csak kiírva sincsenek újból. Itt van az országban példátlanul álló felemelt cenzus, itt a legtöbb reklamáció a választói jogért, s végre itt a visszavetett felfolyamodások legmagasabb százaléka az egész országban.

Ezek azok a „zilált állapotok“, melyekre önt is figyelmeztették, kegyelmes uram, de rosszul jelölték meg a forrást. A szerző ott volt a kocsiában, ki a miniszterrel együtt pirult a nép szemrehányó hallgatóságán. Az ő aegise alatt történtek meg azok a tornyusuló politikai igazságtalanságok, melyeknek hullámai messze tülesaptak Magyarország medrén. Jöjjön el egyszer Nyitrára, de nem pezsgős bankettra, nem az előre megrendelt tisztelő küldöttségek fogadtatására, hanem álljon be egy napra a megyei levéltárba, s olvassa el ott a ressort-jába tartozó felhalmozott borzalmakat, melyekről, megvagyunk győződve, hogy sejtelme sincsen. S ha ezeket látta, s igazságot mond bennök, akkor örömrivalgással fogadja a nép, s hódoló tisztelettel vonul elébe a papság Magyarország belügyminiszterének!

A zaborhegyi ünnep.

A nagy nap előestéjén.

Ott kezdjük, ahol mult számunkban elhagytuk, Perczel miniszter bevonulásánál. Nagyon egyszerű, lehet mondani hideg volt a fogadtatása. Kostyal polgármester üdvözlő beszéde, a miniszter néhány szóval álló köszönete, egy némi hallgatóság, ebből állt az egész. Hol volt a lelkesedés? Egy pár hintó némán kísérte hosszú-utcán át a minisztert a megyeházára, a hintóknak másik réze a plebánia-utcán keresztül a vendégeket szállította — lakásukra. Ez volt Perczel bevonulása Nyitrára. Megyeháza előtt egy diszkapu disztelenkedett, olyan, melynél különbet bármely falu állit ünneplő szolgabírájának. Ket pózna, alul bukklevelekből font koszorúval körülesavarva közepe fölfele meztelen, közbe az ut fölött spargán két zászló kötve a póznákra. Ez volt a diszkapu. A házak ugyan mind zászló-tengerben usztak, ez azonban a millenárius emlékműnek s nem Perczelnek szólt. 7-kor tisztelgéseket fogadott megyeházán, sokan jöttek hozzá, csak egy testület nem, melyet legszívesebben látott volna — a központi papság. Kilencfelé a város ki volt világítva. Zabor esücsán öröm tüzek égtek. A város-házáról lampionos menet vonult a megyeháza elé, eltette a királyt s a daleylet elzengte a szózatot. Valaki elkialtotta magát, hogy éljen a belügyminiszter, a gyenge zajra mintha a megyeház frontján egy ablak csukódott volna be, hogy ne hasson át rajta többé az ilyen éltetés. Eh nem így szoktak ünnepleni Nyitrán s feltesszük Perczelről, hogy ő is észrevette azt. Igen szépen ki volt világítva a kath. kör, a középső transparent Szűz-Mária képével, s e körirattal: Magyarország védasszonya oltalmazd nemzetünket. A város-háza, az iparbank jó benyomást tett. De legszebb volt a kis-seminárium; a transparentek közepén a szózat verse volt olvasható: Meg jönni kell, meg jönni fog, egy jobb kor, mely után buzgó imadság epe-dez százczerek ajakán. Ez fejezte ki Nyitra aznap esti hangulatát, s ez a fölrát kötötte le legjobban Romy miniszterelnöki titkár figyelmét is. A papság nem tisztelgett Perczelnek, de egyik tagja, Markovics János, így fejezte ki, hogy mi fekszik a szíven.

Városi közgyűlés.

Az ünnep napjára derült ég mellett ébredtünk. Kora reggel tarack-durrogás jelezte a nap fontosságát s a város atyái 7 órakor díszgyűlésre jöttek össze, hogy irásban is megörökítsék az emlékmű felállítását. Valami 25—30 képv.-testületi tag jelenlétében Kostyal polgármester hazafias beszédben adott kifejezést a város örömeinek s

kiemelte az ünnep jelentőségét a város történetében. Sztránszky Izidor indítványára a beszédet egész terjedelmében jegyzőkönyvben örökítik meg. A rövid ülés után a testület a megyeháza elé vonult, honnan Perczel vezetése alatt s 100 tagu banderium előlovgalása mellett Zaborra indult a közönség.

Isteni tisztelet a hegyen.

Az egész felavatási ünnepségnek kiemelkedő pontja a Zabor csücsán tartott sz. mise volt, a piramis északnyugati oldalán, 587 méter magasságban a tenger színe felett. A nép nyelvén azt mondhatnók, egészen közel az égbolthoz. Nem templomban, hanem vörös szövettel bevont sátor alatt, hegyesücsön. A jelenet a maga külső összeállításában nagyban hasonlított a Feszty körképén látható aldozati jelenséghez, csak hogy itt kath. püspök állott, a körképen a táltos képe van a multból felidezve; a táltos allati aldozatot mutat be a hegyen, a pogány nép hálájának kifejezésére a szerencsés foglalásért. Bende püspök pedig a kath. hit legdrágább kincsét, az újszövetség vérontás nélküli aldozatát mutatta be Zaboron a sz. misében a kereszténynek lett Magyarország elmúlt századaiért.

Kép a Feszty körképe, festői kép volt ez a zaborhegyi aldozat bemutatása is, szokatlan és megható, mely éppen a maga szokatlanságával legjobban emlékeztetett arra, ami reá alkalmat adott, a magyar nép ezer év alatt lefolyt multjára. Csak oly szokatlan, mintha ma püspököt látnánk paizzsal vértézve, lóháton, sereget vezetni a csatára. Pedig ez megtörtént a multban, a mohácsi csatában is nem egy kath. püspök és pap esett el. Így ölekezett a vasárnapi isteni tiszteletben az, ami örökkévaló, a történeti multtal, hogy a sz. mise, program szerint „tábori mise“, nem rendes helyén, templomban, de a történeti nevezetességű hegyen mondatott.

Ez ragadott ki leginkább bennünket a köznapiságból s vissza a multba, a mult szokásaiba vezetett.

Az ünnepség más pontjainál a miniszter előterbe nyomuló személyiségénél fogva inkább a jelen időből vett motívumok voltak az uralkodók, azoknál nem jelentünk meg mindnyájan: a sz. misénél és a piramis felavatásánál Zaborhegyen ott voltunk mindnyájan. Nemcsak párt, de felekezeti különbség nélkül is. Mert ott háláadásról volt szó s a piramis által jelzett multról, midőn sem a jelenvolt Baltik Frigyes lutheránus és Antal Gábor kálmánista superintendens által képviselt felekezetek, sem a Perczel s párhívei által perszonifikált modern alkotmányosság, mely jogot tipor s jelszavakkal amit, nem léteztek még Magyarországon. Hanem egy vallás volt, egy hazafiság s a hazasságot Kálmán törvényei szerint csak a templomban volt szabad kötni.

Ott, a hegyen nyilatkozott az, ami mindnyájunkat egyesít, az oltáron az isteni tisztelet, s a piramisban jelkepezett régi magyar hazafiság.

Már reggeli 7 órakor kezdtek vonulni a csapatok. Legnagyobb része a Gerencsér felőli erdei uton húzódtott felfelé, mely maga egy órát vett igénybe. Az ég is mintha hozzájárulni akart volna az ünnepséghez, egész délelőtt szép időt engedett, de az ut a mult heti esőtől átázva, roppant fáradságos volt. Csaknem minden száz lépés után pihentetni kellett a lovakat, a süppedő, meredek serpentínán. Csak az ünnepélynél közreműködő személyeknek volt szabad egész a piramisig kocsin felmenni, a többi Gerencsér mellett volt kénytelen hagyni alkalmatosságát s gyalog megtenni a vándorutat.

Zabor ormára érkeve, már 8 óra körül el volt lepve közönséggel, mely folyton szaporodott egész 10-ig. Messze falvak népe nemzeti zászlók alatt, a főrendi és képviselőház számos tagja, a szomszéd megyék küldöttségei, s a nép ezrei csoportosultak a piramis körül.

Zajos volt a hegyesücs, mint talán csak ezer év előtt, Huba vezér idejében.

10 óra táján csend lett, megkezdődött a mise. Bende Imre nyitrai püspök, Jeszenszky Alajos, ifj. Bobok József, Kutvaszer István, Dudék János dr., Kondor István asszisztálása mellett csendes misét olvasott, mely alatt a nyitrai és érsekújvári daleylet Jakubovics Sándor elemi igazgató-tanító vezetése alatt „Áldozattal járul hozzád“ című egyházi éneket énekelte.

Közvetlen közel állottak a központi papságból Venczell Ferenc nagyprépost, Czeizel Gábor, Csippek Sándor dr. apát-kanonokok, továbbá Markovics János, dr. Tóth János, Szmda K. A sátor előtt Perczel Dezső belügym., Apponyi Lajos gróf magyar udvarnagy nejevel, Thuróczy főispán, Craus alispán, Bolla tábornok, s a notabilitások egész sora, utánok a többi közönség.

Isten szabad ege alatt, egy messze tájakra kilátást nyújtó hegyormon, oldalt egy nagy történeti multat jelező emlékmű lábánál: a nagy pillanat behatása alatt talán azok is imádkoztak, akik máskülönbben ezen emberi kötelességről megfeledeknek. Szép és megható volt a jelenet.

A sz. mise alatt a nyitrai honvédség egy százada ismételtén disz sortűzet adott.

A mise befejeztével teljes főpapi öltözetben, pástorbottal a kezében a sátor elé lépett Bende püspök s általános figyelem között a következő tanulságos beszédet intézte a közönséghez.

A püspök beszéde.

Nagyméltóságú Miniszter ur!

Melyen tisztelt ünneplő közönség!

Midőn az Ur az ő örök szándékainak hű szolgáját Mózes nagy missiója végén Nébó hegyére vezetett, megmutatta neki a földet, melyet Atyáinak ígért, s a melybe népének bemennie kellett, — a nagy szolga lelkében feltűnt a mult a maga nagy vázlatában, esodálatos küzdelmeivel: a mindenható vezérő kéz csodálatos történelme. — Egyben előtte a föld, mely ezentul nemzetének földi öröke leend, valamint egy fenséges bivatás színtere, melyet a kiválasztás e népének biztató ígeretek, földöntuli igazságok és egy nagy reményességnek fénye mellett, az élő örök Igazság érdekében, az egész emberi nemzet javára betöltenie kellett: es prófétai szemével látta, hogy népének jutalma vagy büntetése, dicsősége vagy megaláztatása, szabadsága, vagy rabszolgasága attól fog függni, ha vajjon fényes hivatottságát híven követi-e, vagy azt hűtlenül elhagyja.

En magam is Uram Istenemnek szegény szolgája, egyházam és hazám hű sáfárja, midőn ezen a napon, hazafias szívek nagy ünnepe, önök buzgó részvete mellett, hálából egy ezredéves multunkért es megszentelendő hazájuk iránk való kegyeletes megemlékezésüket, melyet egy újabb évezred századainak hirdet es hatalmas emlékkö. — bemutatam keresztény oltáruk kövén az egyedüli világosság es az örök szeretet aldozatát, es önök körében itt e helyen állók, melyhez nemzeti dicsőségünknek, őseink vitéz karjainak egy tenyes epizódja van kötve, lelkiszemeim előtt feltűnik hazam multja telve hősiességgel, melylyel egy maroknyi nemzet dacolt tiz század viharáival es vérevel igazolta fenmaradása szent jogát; mi több telve azon csodálatra méltó bölcseséggel, a melylyel társadalmi es állami életének alkotásait, a szabadságnak es rendnek, a jognak es fejelemnek csodálatos szervezetét saját geniuszából, mintegy önön lelkéből teremtve, biztosította egy évezredes életét, megvetette az idők változandóságai közepette a nemzeti fejlődés biztos feltételeit, valamint a jövendő évezredek biztos utvezetőjét sőt a mi legfőbb: tündöklött az én nemzetem a keresztény vallás fényében, termékeny volt es hatalmas keresztény erényekben.

E földöntuli forrásból meríté szenvedéseiben a kitartást, dicsőségében az önmérséklést, életében az önmegtágadságnak, az önfelaldozásnak, a szeretetnek erejét; ebből kulturájában az igazság vezérő es szabályozó fényét, bölcs haladásában az ihletet. E fensőbb világnál ápolta az ő szep-lőtlen családi tüzhelyét. Ez isteni erő övedzé dicsfényével a koronát, ez eszményítette es szabályozta szabadság szeretét, ez adta törvényeire a legmagasabb szentesítést. Ez isteni erő, midőn őt az örökkévalóságba emelte, egyben egy örökkévalóságra biztosította lételet.

Ha van nemzet, mely az ő történelmében ezereves multjának fényes tradícióiban, az igazságnak es jognak, egy bámulandó nemzeti életnek, a lélekkel összeforrt kereszténységnek, a ke-

resztény heroizmusnak fényes apológiája — az én nemzetem az. — Avagy másként volna?

A mondottak igazolására könyvet kellene beszélnem. Elég nekem Önök előtt, mindenki előtt ismert, tehát cáfolatlanul bizonyító dolgokra, adatokra visszamennem. Nemzetünk történelme, a mióta vitéz karokkal, fényes győzelmek árán magának e hazát megszerezte, láncolata lett egy soha meg nem szakadt küzdelem és szenvedésnek. Soha nemzet annyit nem küzdött és szenvedett. Vértelt önmagáért, vértelt ontá másokért, s a mi mindig gondviseleltszerű, mint hű és hőszívű bátyja minden civilizáció anyjának — küzdött, vértelt egy nagy eszméért, célért. És ezen magas missiója iránt tanusított hűségével, szívverésének nagy érdekek szolgálatában bizonyított martíriumával kivívta magának ezeréves létét, jogot nyert egy örökkévalóságra.

Csodálatos uraim! az isteni gondviselés intézkedése, hogy az élet legmagasabb céljaiért vivandó harcra, mely elvégre is — az egyedi épüget, mint a nemzeti életnek főrendelése, — gyakran a kisebb nemzeteket választja ki, melyeket e végből kiváló jog és szabadságszeretettel, és bölcseséggel párosult szívós kitartással ajándékoz meg. Ebben a kiváltságban, kiváló módon osztotta a magyar is.

Midőn szent István áldott és tisztelt legyen emlékezte meg magyar el e hazán — a magyar állami élet karakterét a kereszténység fensőbb szellemével és öröklött társadalmi és erkölcsi elveivel forrasztotta össze és ezzel államiságunknak és törvényeinek megadta a szilárd fenállás és biztos haladás feltételeit, megindult és a századok változóságai közepette fejlődött, megismosodott az a nemzeti voltában magában álló, rendezettségében páratlan, valamint állandóságában mély alkotó és fentartó bölcseségre valló állami és társadalmi élet, melynek életerején egy évezrednek ellensége viharaival dacolt a magyar. — És kérdem én egész büszkeséggel: volt-e nép mint a magyar nemzet, mely a mellett, hogy törhetetlen állhatossággal, kipusztíthatatlan életerejének szívós-ságával ragaszkodott szabadságához, nemzeti jogaihoz, másrészt meg a nagy lelkeket jellemző fejelemzettséggel mindig meghajolt a rend, a törvényes fensőbb és a saját lelkielőjáról kinőtt törvények ereje előtt? Volt-e nép, mely kifejezett jogereje mellett oly megingathatlan hűséggel lett volna felkent királyához? Nincs bizonyára nemzet, mely a dinasztikus hűség annyira nagy alakjait és áldozatait mutathatná fel, mint a magyar; oh nemzetem te voltál egy élő, tíz század fényes tetteivel beirt kodex a szabadságnak és a rendnek, a hűségnek és a nemzeti érzületnek.

A mi azonban a magyar nemzetnek kiváló küldetése volt, a mi fényes történelmének buzdításul utánzásul reánk maradt tradícióinak földöntúli dicsfényt kölcsönöz, a mi nemzetünket a multban főleg nagygyá és erőssé, a jó ellenei előtt felelőssé tette, az szent István szellemé, a nemzetet átható, lelkesítő, az élő kereszténység szelleme volt. — A kereszt, melyet templomára illesztett, mellén hordott és szívébe zárt, melyet kardjára erősített, mely szabadságának és nemzeti jogainak fényes szimbólumán, a sz. koronán ékeskedik; az Úr, kit oly híven követett, kihez történelmében oly hasonlóvá lett, volt az ő érenyeinek istáppja, melyeket a világ annyira bámult, volt szeplőtelen családi tűzhelyén a melengető láng, volt társadalmi életének utvezetője, törvényeinek szent forrása, szabadságának, nemzeti érzületének palladiuma. Ez adta dialmaiban a mérsékletet, szenvedései között a türelmet, küzdelmeiben a hazaszeretet hősiességét és önfeláldozását. A kereszt iskolája tette a magyart nagygyá és bölcsé. — Ez adta neki ama való nagyságot, azt a bámulatos erőt, melylyel egy hosszú évezreden át híven kitartott feladatai mellett és feláldozta magát nagy célokért.

Lelkem büszkeségével, itt ez emlékezetes helyen, hazám szíve előtt teszek tanuságot, hogy nemzeti multunk történelme a kereszténység történelme, hogy jámbor őseink élete egy megtestesült evangélium, melyben az Úr útjai nyilvánultak meg és hatalmas keresztény erények vetik fényüket jelen időnkre is, és a melyet, mint dicsőséges multunk, keresztény ősiségünk megbecsülhetetlen örökségét vettünk át; egyben egyedül biztos útirányítótul, egyedül való biztosítékul egy második évezrednek.

Mi, kik e kimondhatatlanul nevezetes évbe léptünk, kiknek lelkiismereti előtt tíz századnak dicsőséges történelme áll, kik ezen esztendő változóján át egy kérdéses jövőbe léptünk, kik őseinktől egy ezredéves szép hazát kaptunk örökül, melyet apáink szívünk vérvével, lelkük tiszteltre-

méltó erényeivel megszerezték és sértetlenül megőrizték, fentartották — egyben szent osztályrészül kaptuk, hogy multunk fényes nyomain, igaz példái után indulva e drága örökséget megőrizzük, sértetlenül megtartsuk és a jövőendő időknél biztosítsuk.

Nagy feladat, főleg nehéz időnkkel szemben, mely annyi úrt vágott a mult és jelen között, mely annyi aranyszalát tépett szét, melyek bennünket az ősiséggel összefűztek. — Egy jövőendővel szemben, melynél annyira kell félnünk, mi minden nem lesz többé oly sok szent és jogos dolgokból, és szintoly bizonytalanok vagyunk a felől, mi jön majd helyükbe.

Pedig aggodó kérdéseinkre a felelet oly egyszerű, a követendő útirány oly világos. — A jövőendőre irányítandó munkásságunknak egy nagyon határozott szabálya van az étellel igazolt rövid, de megdönthetetlen igazság: a jövőnek kulcsa a multban van, valamint, minden intézmény csak azon az alapon fejlődhetik, a melyen épült, s melyet a mult hosszú tapasztalatai jónak és szükségesnek bebizonyítottak. — Már pedig nincs más alap, „mint a mely megvettett, az Úr Jézus Krisztus!”

Országszerte nagy nemzeti örömmel, hazafias szíveink szent ünnepeként üljük meg milleniumunkat, nemzeti dicsőségünk nevezetes tényeit, helyeit emlékekkel örökítjük meg, ennek jele a mai ünnepély és ez a hatalmas emlékkö, melyet nagy multunk, nemzeti életünk dicsőségére itt e hegy közelében honfoglaló őseink által kivívott nagy győzelem emlékezetére emelt a honfűni kegyelet és Isten nevében ezennel megáldom, sőt ünnepeljük azt fejlett kulturánk eredményeinek kiállításával is. Nagyon helyesen tesszük!

De e mellett ne feledkezzünk meg arról, a mi ennél sokkal fontosabb, sokkal indokoltabb. — Gyűjtsük össze ősiségünk nagy és tanulságos emlékeiből mindazt, a mi abban dicső apáink erős és hűségese magyar szelleme, hazafias lelke, törhetetlen dinasztikus hűsége, lángoló szabadságszeretete, államfentartó bölcsesége, valamint azoknak hithűsége, az evangélium talajából kifejlődött éreynessége. Krisztus iránti határtalan buzgalma, megőrkötött. Ez emlékeket, mint megannyi drágaköveket, gyűjtsük nagy gondal, vegyük be lelkeinkbe, azokkal ujtsuk fel nemzeti életünket, azok erejével lépünk be egy második évezredbe. — Mert bátran mondom ki, ezek nélkül egy második évezredet, sőt egy évszázadot is alig fogunk megeredteni.

Te pedig örök Urunk, könyörület Istene, irgalmazz a Te magyar népeden, melyet e hazába vezetted, atyai kegyeseggeddel egy évezreden át megtartottál, atyáink erényeiért, magyar szentek érdemeiért, egi nagy királynéknak nagy közbenjárásért kérünk, tarts meg minket magyaroknak, törvényeink tisztelében, jogaink iránti ragaszkodásban, szabad hazánk szeretetében. Áld meg munkáinkat honunk javára; küzdelmeinket, — ha kell — harcainkat annak dicsőségére. — Tartsd meg szíveinket apostoli királyunk iránti hűségben. — Szent hitünk fénye világoskodik lelkeinkben, egyszerűt Fiad szeretetével teljék be szívünk, legyen a szép Magyarország a keresztény erényeknek virágos kertje, a Te szent keresztet dicsősége. Örök Isten áldd meg e hazát, áldd meg kegyelmeiddel a Te néped felkent Atyját! Szent kegyelmed velünk, atyai szemed jóságos tekintete rajtunk, védő karjaid felettünk az évek ezreiren át!

Az emlékmű felavatása.

A püspöki beszéd befejeztével előlépett a magyarba öltözött Perczel miniszter s a sátor mellé készített fedett emelvényről szólott a közönséghez. A ki csak eddigi intézkedései, kivált a választások körül tanusított erőszakos viselkedése, minden törvénytiprónon könnyű lélekkel átsurranó lelkülete után úgy távolból alkotott magának Perczel egyéniségéről fogalmat, az csalódik, ha látja őt. A tirannusok típusából első tekintetre semmi sem vehető rajta észre. Egyszerű, mondhatni barátságos a társalgása, könnyed a modora, tartása fesztelen, majdnem köznapi, uri pózokat nem ismer. Közönséges tucat-ember. Nehéz volna rajta kiismerni az ország gondjaitól megvált minisztert, inkább egy bonvivant embernek a benyomását gyakorolja. Szikár, magas alak, határozott, erős hanglejtéssel, tisztán, ismétlés nélkül beszél. Barnás arca éppen nem árulja el a basát, nem a kemény szívet, mely még a stomfai választáson sem talált kifogásolni valót. Bizonyos

egykedvűség jellemzi! Olyan, mint a régi szentri család egy némely tagja, gond nélkül felnevelve, de a ki embertársai megnyomorgatásában nem bűnt, hanem uri passziót keres. Azért úgy látszik nem fáj a lelke azokért, miket rövid minisztersége alatt elkövetett, szinte nem érzi azok súlyát, hanem rendbenlévőnek gondol mindent — az ő liberális erkölcsana szerint. Innen minden skrupulus nélkül hangoztatta beszédében, hogy nemzetünknel határtalan szabadság uralkodik. Amiből az a tanulság, hogy ilyen ember nem miniszternek való. Kár hogy a kormány éppen ezt a tagját küldte hozzánk. Ilyen benyomást tett reánk Perczel, aki az emlékművet a következő beszéddel avatta fel:

Összegyűltünk e kies fekvésű hegytetőn, melyről a világ három tája felé szebbnél-szebb kilátás nyílik, hogy hazafias érzésünk egész melegével üljük meg az idej országgyűlés rendelkezése által itt a Zobor ormán létesített rendelt és immár szemeink előtt büszkén ég felé emelkedő emlékoszlop zárkővének letétele és hogy régi hagyományos szokás szerint ünnepelesen avassuk azt fel, összegyűltünk és a miut itt vagyunk, bennünk és általunk ez órában megjelen itten a Zobor ormán az egész magyar nemzet.

Megjelen az egész magyar nemzet ép úgy, mint azon honfűtársaink által is azokban, a kik a mult napokban Pannonhalmán, a kik röviddel előbb Munkácson és ismét korábban Pusztaszerezen megjelentek, kétségtelenül mindig ott volt és mindig ott lesz az egész magyar nemzet.

Összegyűltünk itt társadalmi, vallási, nemzetiségi, pártpolitikai különbség nélkül és egybeforrasztva legdrágább közös kincsünk, a hazaszeretet által. — A mi szíveinken át s a mi ajkaink közvetítésével az egész magyar nemzet ad itt hálát az egek urának az isteni gondviselel iránt, azért, hogy egy ezredéven át tartotta fel ezt a forrón szeretett hazát. Igen, egy ezredéven át, hivalkodás nélkül, kerkedés nélkül tehetjük hozzá, hogy egy dicsőséges ezredéven át. Ismerjük mi kétségtelenül ezen évezred történetének minden egyes szakát, a mint hogy kell is ismernünk azt. Hisz a mult a jelennek az anyja, s a ki a kegyelet egész ihletettségével, egész melegével nem tanulmányozza a multat, nem értheti meg a jelent és ekként eretlen és készületlen lesz a jövőre. De bármennyiszer olvassuk és forgassuk is át ezen ezredév feljegyzéseinek lapjait, minden egyes alkalommal, minden egyes lapnál mindig újabb és újabb gyönyör fogja el kebleinket, mindig újabb és újabb kéj fogja el szíveinket, mindig újabb és újabb tápot nyer hazafiai öntudatunk.

Azsiából, a Kaukázus tájáról megindult egy nem nagyszámú és csakugyan a népvándorlás akkori arányaihoz mérten mondhatjuk, egy maroknyi hősies, elszánt és vitéz nép és győzelemről győzelemre hágyva diadalmasan tör magának utat és halad nyugotnak előre. A Kárpátokon is diadalmasan átjőve, itt megtetszik neki e szép ország, mely a Kárpátok alján a Tisza és Duna menten elterül, elfoglalja azt s talán egyik legutolsó harci sikerének színhelye épen e helyen volt, a hol mi ma ezen ünnepet üljük. Elfoglalja e szép országot és örök időkre foglalja el, megszereti azt és megtelepszik rajta. Ijót leteszi, kardját hüvelyébe dugja és csak akkor rántja megint elő, ha övédelemből arra kényszerül. — Harci ménjét igába, nomád módon legeltetéshez szokott barmát ekebe fogja; a harcoktól megismosodott karok ugyanazon ügyességgel és ugyanazon kitartással forgatják a kapát és a sarlót. Nemzedékről nemzedékre halad előre, a polgárisodás és a művelődés útján. Az unokák karjai már ép oly jelesen kezelik, ép oly jelesen forgatják a tollat és később a vésőt és ecsetet, mint az ősöké a kardot. Es rövid idő múlva az a nemzet, mely a Kárpátok alján megtelepedett, beilleszkedik tökéletesen új, európai helyzetébe, felveszi a kereszténységet, megteszi mindazon intézkedéseket, a melyek egy életerős állami szervezet megalkotására szükségesek, de mind a mellett híven megőrzi típusát és megmarad egészen magyar nemzetnek.

Sorsa hol jól, hol balul foly, napja hol magasan ragyog, hiszen a történelem mutatja, hogy voltak idők, a mikor határait három tenger nyaldosta, hol ismét alkonyatra száll s nem egyszer a testvérharcnak fellegei homályosítják el s jött idő, a mikor hosszú, igen hosszú 200 éves sötét éjszakába merült. De a szabadságnak fénye nem tette elbizakodottá, ép úgy, mint szenvedéseinek

sulya alatt nem tört meg és nem esügedett s ezer évnek viszontagságai mellett is ezer év után megifjodottan és megerősödöttén él ma is e hazában él és virágozik.

Óshonából magával hozott erényeinek, kiváló tulajdonságainak három legjelesebbikét: a vitézséget, a fejedelmhez való hűséget és a hártalan szabadságszeretetet, az a tíz század, a mely elmúlt felette, nem hogy gyengítette volna, sőt jellemének, karakterének egyik leg-ajátosabb jellemvonásává tette. És épen ezen kiváló tulajdonságai, ezen egyéni és politikai jellemét kiegészítő jellemvonása, társulva még az alkotmány és törvényei iránti szívós és kitartó ragaszkodással, társulva a kegyeletteljes vonzódással e haza drága földje, annak minden utolsó rögéhez. Ezek képezik legbiztosabb zálogát jövőjének, ezek képezik legmegnyugtatóbb és legbiztosabb alapját a nemzet jövő fennállásának. Hogy ez valóban így legyen, hogy sok, sok ezredéven át eljen e nemzet és sokáig viruljon e hon; hogy Isten áldása kísérje azt, Isten adjon neki békét, nyugalmat és ezeknek természetes következményeit, anyagi jólétet, szellemi fejlődést és előmenetelt, boldogságot, megelégedést, adjon neki minden időben oly igazságos, oly jóságos, fenkölt szellemű és oly alkotmány szerető fejedelmet (Eljenzés), mint a minőt szerencsések vagyunk most dicsőségesen uralkodó királyunkban bírhatni, a kinek jogára alatt szerencsések vagyunk befejezhetni az első ezredévet és megkezdeni a másodikat: ezért száll most a Zobor ormáról az egész nemzetnek hő imája és legmelegebb fohása az egek urához; adja Isten, hogy ez így legyen, hogy ez így lehessen.

Es te hideg kőoszlop, a melyet a nemzet kegyelete ideállított, te hirdesd ezt soká, az idők végtelen végéig és érezze ezt és élvezze ezt a magyar nép boldog és megelégedett lakosságának sok-sok milliója.

Most pedig átadom ezen emlékoszlopot Nyitra vármegye közönségének és annak hazafias gondozására bízom annak megőrzését és fentartását.

Az alispán átveszi az emléket.

A minisztert az emelvényen Craus István alispán váltotta fel. Ő vette át a törvényhatóság nevében az emlékművet, a következő beszéd kíséretében.

Nagymeltesü miniszter ur!

Melyen tisztelt ünneplő közönség!

Őszinte megilletődés járja át lelkemet. A hely, melyen állunk, azon nagy történelmi esemény, amely lejátszódott, melynek emlékét ünnepeljük, a multnak emléke, a magasztos látvány, mely itt elem tarul, elfogultta tesz, az itt elhangzott szavak szívem mélyéig hatottak. Szívem elszorul, amidőn teljesítenem kell azon feladatot, mely hivatalos állásomból kifolyólag és ő nagymeltesü lelkis hazafias felhívása folytán reám hárul, mert teljes tudatában vagyok a nap s az alkalom jelentőségének, tudom és érzem, hogy az ország figyelme most e helyen pontosul össze s tudom, mily hálára vagyunk kötelezve mi felvidékiek azok iránt, kiknek lánglelkében ez emlékművek és azokkal összefüggő ünnepségek eszméje megfogamzott, azoknak, kik ez eszmét megvalósították, hazánk törvényhozásának és hazafias kormányának és mindazoknak, kik velünk részesei a mai nap örömeinek.

Ezen kötelező hála adóját kell lerónom és letennem ezen ünnepélyes alkalommal azon fogadalmat magunk és későbbi nemzedékek nevében, hogy ezen emlékmű az összes emlékekkel és hagyományokkal hiven lesz megőrizve az enyészettől és ezen helyhez tapadó kegyeletes érzés és nemzeti hagyomány élni fog a nép ajkán, a nép szívében mindenkor, amíg itt egy magyar él és míg a magyar szó hallatára feldobognak a szívek. És valamint mindennek, amit látnak, minden tettünknek, egész viselkedésünknek, úgy az én szerény szavaimnak is tanúságot kell tenniök azon mély hazafiai érzésről, ez anyatóldhoz, a hazához való torhetlen hűségről és igaz ragaszkodásról, mely népünk keblét eltölti. Azon benyomást kell keltenünk, hogy itt is el a magyar hősi szellem, hogy mi hiven safrádkodunk apáink örökével és megvan bennünk azon szilárd akarat és hazafiai elhatározás, folytatni az ezer éves történelmet, amelynek tartalmát annyi dicsőség, annyi világtörténelmi nagy esemény, annyi küzdelem képezi és amelynek egyik fényes korszaka e helyütt dicsőségesen lezáródott.

Lélekemelő, magasztos látványt nyújt az emlékmű, az azt körülvevő lelkes, hazafias közönség, országunk nagyjai, törvényhozásunk, kor-

mányunk képviselője, nemzetünk számos kitünősége, egyesülve hazafiai lelkesültségben, testvéri, atyafiaságos érületben, örömben a haza nagysága és dicsőséges fenmaradása felett. Szerencsés inspiráció volt az ezer éves állami fennállást ily emlékművekkel, ily ünnepségekkel emlékeztetéssé tenni, a néppel való közvetlen érintkezésben keresni az utat a nép felfogásához, a nép szívéhez.

Ez emlékművek felállítás, transzkripciója a magyar hőstörténelemnek oly alakban, amelyhez mindenki hozzáfér, amelyet mindenki megért és amelyről mindenki leolvashatja a neki szóló tanulságokat. Annak látára felébred a multak dicsősége, a nép figyelmét felkeltik a nagy idők nagy eseményei, az ősök munkássága és erényei, ez emlékműről fogja leolvasni a multak tanulságait és intelmeit, az arról szóló hagyomány, hogy a honfoglaló ősök itt vívták az utolsó döntőcsatát egyikét, innen fog szállni szájról-szájra, nemzedékről-nemzedékre, arról regél az apa fiának.

Es valamint egykor az evangéliumi rézkinyónak, ennek is varázsereje lesz mindazokra, kik arra feltekintenek. Bennünk, kik a hazafiai igaz hit világában élünk, fokozni fogja az erkölcsi erőt, szilárdítani a nemzeti öntudatot és hazafiai elhatározást, emlékeztetni fog az együvé tartozásra, a közös hazafias célokra, a megoldásra váro nagy nemzeti feladatokra, az államfentartás, a nemzeti egység fentartásának kötelességére és arra, hogy a mi hazafiai törekvéseink és küzdelmeink nem lehetnek sikeretlenek, mert azok mögött az ezer éves egységes Magyarország áll a maga teljes erejével, egész hatalmával és tekintélyével és intőjeül fog szolgálni a destruktív irány képviselőinek, a haza méltatlan fiainak, hogy nem lehet büntetlenül támadni az ország területi épsége, nemzeti egysége, a hatalmas magyar állam letérdekei ellen.

Igy fogjuk mi fel az emlékmű jelentőségét, ezért oly becses az nekünk és ezért marad örök időkre emlékeztetés azon mély bölcseségre valló intézkedés, mely szerint az országos emlékművek egyikét ezen történelmi nevezetességű bércezen elhelyezni, ezen helyet a hazafiai kegyelet és megemlékezés helyéül felavatni kívánta az ország központjává tenni, erkölcsi erők fokozása, hazafiai érzelmeink ápolása és fejlesztése céljából itt összegyűlni méltóztattak.

Fogadják nagymeltesü és a törvényhozás, fogadják mindannyian, kik ezen kegyeletes helyre zárandokolni és az ünnepély fényét emelni szíveik voltak, vármegyénk halás közönsége nevében szívöböl jövő legőszintébb köszönetemet.

Az őszinte hála érzelmeitől és tuláradó hazafiai érzelmeiktől ilykép áthatva léven, készen találnak bennünket arra, hogy ezen emlékművet és mindazt, amit a nemzeti kegyelet és az ország közakarata azzal összeköt, ő nagymeltesü lelkis, hazafias felhívása folytán hazafiai gondozásba átvegyük, annak hű őrzetere magunkat és utódainkat ünnepélyesen kötelezzük.

Es a Mindenható, kinek áldását és kegyelmét oly megható módon esdette le kegyes főpásztorunk ki látja szándékaink, céljaink tisztaságát, küzdelmeink jogosult voltát, ki látja e hazának szent és igaz kultuszát, amely hazát Ő adott nekünk és azon lángoló honszerelmet, melyet Ő ojtott belénk, megvilágítja kegyelmének, malasztjának sugaraival, ezen hegyormokat, ezen völgyeket megvilágítja, a szegénység tanyáit megszenteli, munkánkat és törekvéseinket imánkat meghallgatja, különösen azt, mely most milliók ajkáról száll trónja felé hogy éltesse sokáig zavartalan és bőségáldásban nemzetünk atyját, szeretett királyunkat, áldja meg drága hazánkat, a népet, a földet és intézményeket az ország törvényhozását és kormányát, hogy békében, nyugodt és szerencsés előhaladásban fejleszthessük e haza minden erejét, nagyságát és dicsőségét.

A banket.

A kegyeletes ünnepség után vagy 280 meghívott d. u. 2 órakor a sátoztáborban banketre jött össze. A magyar embernél elmaradhatlan az ilyen áldomás. A 32. gyalogezred zenekara mellett csaknem öt óráig együtt volt a társaság és a tóztoknak hosszú sorában kiöntötték hol víg, hol bánatteljes hazafi érzelmeiket. Igaz, hogy a 3-iknak szólott Craus alispán szavait is alig lehet hallani, mert hát ki is hallgatna, ha ingyen foly a pezsgő. Innen volt olyan, aki csak másnap hallotta, hogy ő reá is emelt valaki poharat. Pedig némely toasztírozó a vége felé még is akart lenni, hasztalan, nem hallgattak reá, legfellebb magát haragította; különösen az a kettő, ki a távollevő papságra gyenge pengéjével erős csapást akart mérni. Czobor Béla egészen a miniszter mellé állott, de hát úgy se akarják —

Huszár István könyvnyomdája, Nyitrán.

észrevenni. Jobban gondolt a miniszter azokra a papokra, akik távol voltak, mert azok nem kérnek tőle semmit.

Derült hangulatban ment széjjel a társaság s esti 6 órakor már Tótmegyer felé vitte a különvonat a pesti vendégeket.

Ujdonságok.

Gr. Apponyi Lajos ő exciáját az orosz cár legutóbb a Fehér sasrend nagykeresztjével tüntette ki. Ugyanazt a kitüntetést Bánffy Dezso is kapta.

Prosynodale. A plebánosságra képesítő vizsgát szept. 1-én jó sikerrel letették Szelessy László és Weber József.

Halálozás. *Detrich Péter*, nyitraszeghi földbirtokos, volt aranyos-maróthi képviselő Becsben aug. 30-án elhunyt. — *Turba Mihály*, volt bajmóci körjegyző, s utóbb kerületi betegsegélyző-egylet titkárja, s nyitravárosi végrehajtó, szept. 1-én hirtelen elhunyt. — Béke poraikra!

A zoborhegyi piramis, mely a munkások megfeszített munkája folytán már vasárnap reggel teljesen készen állt, s csak két turulmadár az éjszaki oldalon nem volt még hozzáillesztve, ma már teljes valóságában szépen látható az országutról. Az állványok, melyek még vasárnap nem voltak eltávolíthatók, le vannak bontva. Kár azonban hogy az erediteleg tervezett 40 méternyi magasság mellett nem maradtak, így amint van, 20 m. magasságával kevésbé arányos a nagy hegytömeghez.

Milleniumi lelkesedés. Az augusztus 30-iki nemzeti ünnepnek sokan örültek, de nagyobb érdeklődéssel aligha várta valaki, mint a gerencséri regalebélő. Azon terület ugyanis, a hol a milleniumi emlékszóbor áll, a Gerencsér község határához tartozik, de közvetlenül szomszédos a nyitrai püspökségnek, a nyitrai és darázsai határban levő erdeivel. A népünnepegy Zobor tetején az emlék mellett volt megtartandó. Megoldandó kérdés volt tehát, hogy hol fogják a nép számára a sört és bort mérni. A regalebélő epedve várta, hogy a kimérés a gerencséri határban történjék, s hallgatták, midőn az ünnepe előző napokon a negyven hektoliter sört, a Zobor tetejére felhozták és éppen a gerencséri határban lerakták. 200 frt söradó és 1200 frt birság lebegett már szeméi előtt. Milyen jó üzlet csinálhat az ezredéves ünnepben. Milyen lelkesedés szállotta meg keblét. Mert hát nem is rossz dolog, oly könnyen jutni a nyereséghez. Egy élelmes furfangos fiskális azonban kegyetlenül tépte szét oly gyönyörrel font álmait, figyelmeztette a rendezőseget az italmérés adóra és engedélyre, a minek az lett a következménye, hogy a 40 lt. sört a szomszéd határba szállították át, s ott mérték ki a gerencséri regalebélő nagy szomorúságára. Így változott reá a hazafias lelkesedéssel várt milleniumi ünnep keserves csalódássá.

Egyetemi tanár Nyitramegyéből.

Dr. Csarada János, magántanár a budapesti egyetemen, ugyanoda nyilvános rendkívüli tanárnak lón a nemzetközi jog és magánjog, valamint a jog- és államtudományi encyclopedia tanszékére kinevezve. Dr. Csarada János barátunk megnyit szülöttje, egy volt felső-elefánthi birtokos fia, s már több mint 15 éve működik mint magántanár a budapesti egyetemen, hol irodalmi tevékenysége által is méltó figyelmet keltett. A fiatalabb jogászgeneráció tanubizonyoságot tehet róla, hogy katedrája eddig is a legkeresettebb volt kollegái között. Melegen üdvözlöjük.

Erdészeti kongresszus Nyitrán. A magyar erdészek aug. 31-én Budapesten tartott ülésükön elhatározták, hogy jövő évi kongresszusukat Nyitrán fogják tartani. Üdvözlöjük!

Népgyűlés a kiegyezés ellen. Léván a szomszéd Bars megyében, szept. 6-án népgyűlést tartanak Ausztria és Magyarország közötti gazdasági kiegyezés káros voltának megbeszélése céljából. A népgyűlésen Ugron Gábor, Bartha Miklós és Polónyi Géza képviselők is részt vesznek. A lévaiakban megvan a függetlenségi érzék, mint a magyar elemben egyáltalán s mégis — az idő jeleként — most kormánypárti képviselő, Konkoly Sándor, a Janits-választás bizottsági előadója, ul nevében az országházban.